

El llenguatge

Etzibar

25/XI/1978

Els diccionaris de barbarismes es podrien també ampliar continuament. En van sorgint de nous, d'inèdits i sorprenents, i no únicament en el llenguatge de cada dia sinó fins i tot en els textos impresos, en què hom més aviat podria esperar que es prescindís dels habituals del llenguatge col·loquial que no pas que s'hi recorregués a aquells que aquest llenguatge desconeix. Però aquest fenomen és prou conegut: davant la blancor dels folis o dels holandesos, hom se sent irresistiblement induït a seguir altres models de llenguatge, que no sempre, dissortadament, són preferibles als habituals, i temptat a recórrer a certs mots i girs llampants i efectistes, presumiblement acoloridors de l'expressió, sense haver-se aturat a considerar-ne la bondat i la procedència.

Aquesta brevíssima reflexió ens la suscita la lectura repetida del verb «espetar», usat en el sentit de «dir (una cosa a algú) de sobte, amb la intenció de sorprendre'l, de deixar-lo parat». No creiem que l'ús d'aquest mot es pugui justificar de cap manera i, essent del tot innecessari, cal esperar que no prosperi. Per a expressar aquest mateix significat, en català disposem del verb etzibar que en principi vol dir «pegar» (un cop de puny, una puntada de peu), però que també fem servir usualment en sentit figurat, no recollit encara al Fabra però que ja veiem que figura a la Gran Enciclopèdia: Li va etzibar un reguitzell de mentides. No s'esperava pas que li etzibessin aquella pregunta, i les vostres promeses, què? els vaig etzibar, indignat. També és bo de retenir per al mateix camp de significació els verbs engegar i amollar que usem en expressions com engegar una mentida, amollar un reneç. I, encara, engaltar que expressa l'acció d'apuntar una arma llarga recolzant-la a l'espatlla i acostant-la a la galta, però que usem també en sentit figurat en alguna frase feta. Així com disparar sense engaltar vol dir fer-ho precipitadament, sense haver pogut apuntar, dir-les o deixar-les anar sense engaltar, significa dir les coses de cop, d'una manera irreflexiva i sense mesurar-ne l'abast. Però de fet no és únicament quan es parla sinó també quan s'escriu que cal mirar de no deixar-les anar sense engaltar.

Albert Jané